

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Prenumerationspris:

2 Rdr Bko.

Lördagen

den 16 Augusti.

Tidning för Skön Konst och Litteratur.

Kongl. svenska musikaliska akademien. *)

Då denna inrättning väl utan tvifvel utgör icke allenast sista "skärselden" för en stor del organist- och kantors-kandidater, utan äfven den högsta auktoritet vi i musikaliskt hänseende inom riket ega, torde några reflexioner öfver tillståndet inom dess väggar, i en tidning såsom denna, hvars ena hufvudämne är musiken, icke vara så alldeles obehöriga.

Det är dock icke denna gång meningen att ingå i någon vidlyftig kritik, utan blott, som sagdt, att göra några reflexioner öfver ett och annat dithörande.

Man har hört många musikaliska konstnärer påstå att vår musikaliska akademi stått på klena fötter, och hvar och en som eger närmare kännedom om inrättningen med dess fördelar och brister, måste ovillkorligen medgifva, att, om än stora framsteg på senare åren blifvit gjorda, akademien ändå ännu är långt ifrån hvad den borde vara, hvilket förhållande framträder ännu bjertare om akad. jemföres med utländska musikaliska konservatorier. Men om vår musikaliska akademis, om man så får säga, låga ståndpunkt varit termometern för musikens tillstånd inom vår svenska nord, så torde man numera, då Sverige i musikaliskt hänseende börjar täfla med de mest civiliserade nationer, icke allenast genom virtuoser i konsten att utföra utan äfven genom kompositörer, hafva rätt att af vår musikaliska akademi fordra något mera än hvad den hittills exponerat. Säkert skulle det visa sig att Svenska nationen eger inom sig många flera musikaliska talanger än hvad hittills varit känt, om den egde en

*) Den med omsorg redigerade tidningen *Mercurius* innehåller i Nr:is 16 & 17 ofvanstående uppsats, hvilken vi tagit oss friheten äfven här införa, såsom varande af stort interesse, emedan den tycks med övild belysa denna akademis både goda och ofördelaktiga sidor och möjligen kan gifva anledning till behöfliga reformer.

musikalisk akademi, som omsorgsfullt, ändamålsenligt och så långt som möjligt, fritt uppodlade dessa musikaliska anlag. Det är ej stor heder för denna akademi, att de största musik-virtuoser utgå från den midt emot belägna till det yttre lika, men till det inre helt olika kongl. theatern; men hvems är felet? — Allmänt hör man klagas öfver de der "privata lektionerna", d. v. s. visserligen icke öfver sjelfva deras tillvaro, utan derföre att de urartat till hufvudsak, i följd hvaraf de akademiska lektionerna gifvas mera som en tvungen bisak.

Då imellertid dessa privatlektioner för de flesta eleverna äro temligen "kännbara" och för en del, nemnligen de fattigaste, alldeles otillgängliga, uppstår snart sagdt samma otillbörliga förhållande, som det anekdoten berättar om klockare-examina i W..., helst som hrr lärare ej torde hafva så lätt vid att vara opartiska mot icke-privatisterna så väl i undervisningen, som i betygutdelningen. Detta förhållande är så mycket beklagligare, som de utmärktare anlagen ofta träffas hos de mindre bemedlade. Men om man å ena sidan måste medgifva allt detta, så måste man ock å andra tillstå att statsanslaget för akademins underhåll är till den grad nätt tilltaget, att lärarne i akademins alla hufvudämnen ej kunna dermed ordentligt aflönas, och så länge denna brist kvarstår, så kan man ej billigtvis lägga lärarne till last ofvanantydde akademis kräfte.

Det synes alltså, som orsaken till svenska musikaliska akademins mindre goda ställning skulle ligga uti nationens eller rättare dess representanters njugghet. Vi vilja icke tadla den frikostighet som visas våra brottslingar och fångar m. fl.; men hvarföre göra så litet för de sköna, menniskoanden förädlande konsterna och vetenskaperna (ty musiken är ju en skön konst och vetenskap?) — Det är troligen ingen svensk akademi som har så ringa

statsanslag som den musikaliska; men är då musiken det sämsta vi ega? Följden blir den ofvannämnde, att dels eleverna få underhålla lärarne och dels undervisningen i akademien måste knapphändigt meddelas.

Det är ock temligen onaturligt att en lärare skall kunna på ett par timmar bibringa hela 100:talet elever någon vidlyftigare undervisning, synnerligen i de praktiska delarne af hans ämne. För möjligheten af några egentliga musikaliska frukters frambringande från akademien fordras, enligt vår tanka, flera lärares antagande för hvarje ämne och elevernas indelning i klasser allt efter kunskaper samt fri flyttning från den ena klassen till den andra, eller en inrättning ungefär efter samma princip som elementarskolorna. (Att härtill fordras lokal med flera rum är naturligt.)

Vidare torde undervisnings-timmarne om dagen, eller kanske rättare underv.-dagarne i veckan behöfva tillökning i antal, åtminstone så mycket som motsvarade "privat-timmarne," hvilka sålunda blefvo förenade med akademien; hvarimot lärarelön för dessa timmar borde af staten, ej såsom nu af eleverna, erläggas. En nödvändig följd af klassindelningen blefve bestämda läroböcker eller läropensa för hvarje klass, hvilket åter hade den fördelaktiga påföljd, att de olika betyggraderna kunde gifvas mera bestämdt, och sjelfva graderna få en bestämdare betydelse. (Forts.)

En Sonate af Beethoven.

Af P. Scudo.

(Forts. fr. No 32.)

— Var Beethoven olycklig?

— Kan ni tvifla derpå? Huru skulle han kunna skriva sonaten i C moll, balladen Adelaide, andanten i Symphonie pastorale och så många utmärkta saker, som ni framdeles skall lära känna, om han icke funnit källan till dem i djupet af sitt eget hjerta? Tror ni då att konsten är en intetsägande lek sak för anden, en fantasiens lyxartikel, som man efter godtfinnande tillagnar sig eller kastar bort, en skimrande byggnad af osanningar, dit skolor och böcker kunna visa oss vägen? O, det är dessa förkastliga lärdomar, som nu för tiden förkunnas för att smickra hopen, som afundas hvarje upphöjdt snille, som kan göra anspråk på dess aktning. Man skulle gerna se att ett okunnigt folks larmande bifallsyttringar äfven egde kraft att skapa snillet öfverlägsenhet, liksom de skänka politisk makt; men här stöter människoviljan på lifvets ogenomträngliga mysterium. Nej, nej, min fröken, man kan icke imitera passionens uttryck, om man icke har känt den. Man är icke i stånd att sätta människor i rörelse genom att härma uttrycken af en känsla, som icke genomströmmat vårt hjerta, och konsten i all dess herrlighet och mångfald är på en gång en förklaring på verkligheten och en förkänsla af vårt blifvande öde. Om jag icke fruktade att blifva ansedd som en pedant af er, skulle jag kunna nämna för er många namn på stora skalder och odödliga tänkare, som alla hafva försvarat principen om kon-

stens sanning och bevisat omöjligheten för en människa, att få andra att dela en känsla, som icke genomströmmat honom sjelf. Har Horatius icke sagt efter Aristoteles:

— "*Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi?*"

Och detta tankspråk, som är upprepadt af Boileau och af alla dem, som befattat sig med konsten att skriva och tala, är icke allenast en esthetisk regel; det är en allmän sanning, som kan användas på alla tilldragelser i lifvet. Vet ni hvad det vill säga att vara sofist? Det är en människa, som utan att sjelf tro på något predikar för och mot med lika mycken värma, och som inbillar sig kunna lura folk i afseende på hans hjertas och andes tillstånd genom att taga sin tillflykt till logikens kalla konstgrepp. Vet ni hvad det vill säga att vara en retor? Det är en ordkonstnär, som anstränger sig för att ersätta den inspiration som fattas honom genom sinnrika ordsammanställningar. Öfverallt der ni ser machiner och handverksmässigt sätt att gå till väga träda i stället för menniskoandens omedelbara verksamhet, kan ni vara öfvertygad om att ni finner en förderfvad natur och klena själsförmögenheter. Sophisterna, retorerna och alla, som låta ord framträda i stället för tanke, tomma former och intetsägande bilder i stället för känslor, äro i intellektuelt hänseende hvad hycklarne äro i moraliskt, de förneka sanningen af tingen, de bedraga sin nästa, likasom de försöka att bedraga Skaparen. De äro falska myntare, som köpa jordens makt och glädje för falska penningar; men deras missgerning är af kort varaktighet. Gud har icke velat att människorna skulle kunna undvara honom, och har sagt till friheten liksom till hafvet: "*Nec plus ultra,*" längre skall du icke gå, och du skall icke öfverskrida de gränser, jag funnit för godt att sätta för dina handlingar.

— Nej viljan och dess sinnrika konstgrepp kunna icke träda i stället för bristande inspiration, och förgäfvets söker människan att genom djupsinniga beräkningar ersätta känslans hemlighetsfulla makt. Beethovens lif, och i synnerhet historien om den sonate, som ni nyss spelade med så djup och innerlig känsla, bevisar sanningen af denna grundsats långt bättre än tomma floskler.

— Vill ni icke då hafva godheten att berätta mig ursprunget till denna sonate i C-moll, som jag förredrager framför alla dem, för hvilka vi hafva Beethovens djupa snille att tacka? Jag känner ingenting om denna stora mans lif, och ni vet hur mycket jag tycker om att höra er tala om konsten, som utgör mitt lifs glädje. Jag förstod icke hvad musik ville säga, förrän ett lyckligt infall af ödet förde er till detta land. Min tant, som skattar ert förstånd och edra kunskaper lika högt, som hon värderar er karakter, är hänryckt öfver att se mig begärligt lyssna till edra underhållande och intressanta ord. Hon påstår, att den sida, hvarifrån ni ser konsten, och de betraktelser stora mästares arbeten väcka hos er, innehålla lefnadsreglor, lika nyttiga för det praktiska lifvet som för smakens bildande.

— Er tant, grefvinnan af Narbal, är ett alltför upphöjdt fruntimmer, att icke hafva känt, att hvad man i dagligt tal kallar smak är hufvudsumman af förståndets och hjertats finaste nyanser. Jag upprepar ännu en gång, att konsten frambringa blott det ideal, som bor inom oss, och som vi skulle önska att kunna realisera här på jorden, om vår naturs svagheter icke förhindrade det. Vill ni hafva ett exempel derpå? Se er omkring, betrakta den ordning och utsökta elegans som herrskar öfverallt i detta vackra rum. Allt här förräder det inflytande, en utmärkt kvinna kan hafva, då hon i sitt lif ingjuter samma harmoni som herrskar i hennes själ. Grefvinnan Narbals smak gifver sig tillkänna i den lysande och grundliga uppfostran, hon låtit er, min fröken, njuta, likasom i det bruk hon gör af sin förnögenhet. Den frikostiga och fromma hand, som obemärkt smyger sig in i den fattiges ringa hydda; de valda böcker, taflorna och de dyrbara saker som pryda dessa rum, äfvensom den musik som ljuder i dem, och de ädla förströelser man här njuter, allt detta vittnar om ett ädelt väsen, hvars ande och hjerta harmoniskt sträfva och verka till lifvets sanna mål: Verkliggörandet af allt skönt.

— Ack! huru många smärftfulla och förtjusande minnen väckas icke hos mig vid åsynen af denna lugna, husliga krets, i hvilken jag blef upptagen med så mycken vänskap! Men, jag glömmar aldeles Beethoven och sonaten i C-moll, hvars ursprung ni önskar veta. Det är ännu god tid, och grefvinnan Narbal, som gerna fortsätter sin promenad så länge luften bibehåller sin ljumma fuktighet, skänker oss nog tillräcklig tid till berättelsen. Och huru skulle vi bättre kunna använda de gynnande ögonblicken denna sköna afton än att sysselsätta oss med den stora tonkonstnär, som så väl uppfattat naturens harmoni! (Forts.)

Konstnotiser.

Bildhuggarekonst.

— **Minnesvård.** På den afidne brigadläkaren *Wihs* graf på Christ-kyrkogården i Christiania restes förl. månad ett af hans vänner och fordna patienter bekostadt vackert äreminne. Det består af en omkring 7 fot hög obelisk af rödaktig granit, slipad och polerad på dervarande sliperi Hiula och rest på en likadant arbetad sockel af 21 tums höjd. Förhållandena äro fulla af behag och formen i det hela ädel och enkel. De spegelblankt polerade ytorna framställa graniten i mörk färgton, som bildar en vacker grund för ett i en fördjupning på framsidan anbragt basrelief af prof. *Bissen*, hvilket allegoriskt betecknar den afidnes verksamhet och förtjenster. Det framställer en sörjande Hygiæa: framför den på en piedestal anbragta bekransade grafurnan, som gömmer hennes väns aska, sitter hon med sitt af sorg nedböjda ädla hufvud hvilande på högra handen, som är stödd på hennes "baculus", omkring hvilken ormen slingrar sig upp, i det den liksom full af längtan sträcker sitt hufvud mot den afidnes urna. Venstra armen och handen med helsodryckens

skål har matt nedsjunkit vid hennes sida och låtit den uppfästade tuniken glida ned och blotta den runda, fint formade skuldran, halsen och nacken. Den vida öfverklädnaden bildar rika veck genom det något upplyftade högra knät, liksom den på flera ställen slutar sig tätt till enskilda partier af benet, hvars muskelbyggnad derigenom framträder. Detaljerna, ända till trädffibrerna i Hygiæas staf, äro behandlade med största flit och omsorg, men så hållna, att allt förenar sig till den lugna bilden af den ädla, sörjande gestalten. Under detta basrelief äro den afidnes namn, födelse- och dödsdag anbragta, och på sockeln dessa ord på norska: "Erkänsla, högaktning och vänskap reste detta minne." Detta och *Henrik Wergelands* monument äro de första konstverk som pryda någon kyrkogård i Christiania.

— **Minnessten på ön Hven.** Den 30 juli aftäcktes den minnessten som S:t Ibbs församling å ön Hven låtit uppresa i anledning af H. M. Konungens första landstigning under dess vistande i Skåne 1846. På stenen finnes följande inskription:

"Till åminnelse af H. M:t Konung Oscar den 1:st och Kongl. Familjens Nådiga besök här d. 30 Juli 1846, då grunden lades till Resolutionen den 22 December 1848."

— **Ett Jätte-Trädsnitt.** Ibland de till konstexpositionen i Brüssel sända konstverk befinner sig äfven ett trädsnitt, jättelikt till sin storlek och till utförandet, hvarmed *Eduard Kretschmar's* (utgifvaren af "deutschen Kunstzeitung") konstfärdiga hand arbetat i flera år. Denna produkt af den moderna Xylografien är öfver 2 fot hög och 3 fot bred, samt föreställer "Gustaf Adolfs död." Kompositionen härleder sig från den afidne *J. J. Kirchoff* hvilken äfven sjelf utfört teckningen på den af 49 särskilda buxbomstycken sammansatta och med jernband omgifna trädstocken. Hittills har konstnärn blott afdragit några få exemplar, emedan han ursprungligen endast ämnat lemna ett bihang till sitt blad, för att visa hvad trädsnitt i konstnärligt hänseende är i stånd att frambringa.

Theater och Musik.

— **Fru von Oven** (*Charlotte v. Hagn*) har af General-intendenturen för kongl. skådespelen i Berlin låtit engagera sig för 3:ne gästroler: *Orsina* uti "Emilia Galotti", *Lady Milford* i "Kabal och Kärlek", och *Maria Stuart* i pjesen af samma namn.

— **Fru Höfer-Romani**, den bekanta sångerskan, har äfven förbundit sig att gifva gästroler å kongl. Operan i Berlin, efter fru von Oven.

— **Mamsell Rachel** inträffar i dessa dagar i Berlin för att gifva en cyklus gästroler.

— **Berlioz's 7:de violinkonsert** är för kort tid sedan utkommen hos *Schatt* i Maintz.

— **Vid k. Musikaliska Akademien** i Stockholm börja hösterminens läroöfningar Måndagen den 1 September.

— Herr O. Strandberg, premiersångare vid kongl. theatern i Stockholm, afreste den 7 dennes med sin fru till kontinenten och läser ämna att uppträda på konserter i Berlin.

— Mathilda Indebetou och Herm. Berens gäfvö Thorsdagen den 7 dennes konsert å frimuraresalen i Christianstad. Publiken var fåtalig, men yttrade lifligt sin belåtenhet. Den 11 dennes gäfvö samma konstnärer konsert i kapellsalen i Lund; och den 13 å Knuts-salen i Malmö.

— E d'Aubert med fru gäfvö konsert i Carlskrona d. 11 dennes.

— Fru Lessing gaf Onsdagen den 6 dennes en talrikt besökt konsert i Helsingborg, hvarvid hon sjöng en aria ur *I. Puritani* och "Tiggerskans sång" ur *Profeten* samt några mindre romanser. Ö. P. säger om denna sängerska: "Fru L:s röst förtjänar att inom sitt omfång och sin karakter värderas ganska högt; föredraget är derjemnte musikaliskt, sannt och artistiskt bildadt; natur, talang och smak i förenig göra derför fru L. alltid till en intressant sängerska —"

— Hartzmusikföreningen gaf Thorsdagen d. 10 d:s konsert i den s. k. Paradislyckan vid Lund. Detta var sista konserten för denna sejour. Föreningen afreser nu till Tyskland men återkommer i Oktober månad, då den associerar sig med Södra Skånska Infanteriregimentets musikkorps, som sedan kommer att hafa sin station i Lund. Hartzmusikföreningens n. v. talangfulla ledare blifva då nämnde korps direktörer.

— Josef Dente, den 13åriga violinspelaren och vår landsman, om hvilken vi nämnde i vårt senaste no, att han gifvit konsert i Malmö och som för omkr. 1½ år sedan med bifall uppträdde i Stockholm, besökte förl. år Köpenhamn, lät der med stort bifall höra sig vid några konserter och vann så stort deltagande och uppmärksamhet, att en af Köpenhamns förmögnare familjer redan nära ett års tid upptagit honom såsom son i huset och bekostar hans uppfostran och fortgående musikaliska bildning under ledning af utmärkta lärare. Chefen för danska hofkapellet, kapellmästaren *Gläser*, har äfven, jemnte en mängd andra musikaliska notabiliteter i Köpenhamn, fattat ett så lifligt intresse för vår unga landsman, att han inom kort kommer att på dansk bekostnad begifva sig till musikkonservatorium i Paris.

— Julie Berwald, har, sedan hon gifvit konsert i Strömstad återvänt till Lysekihl, der hon Thorsd. d. 14 dennes gaf en *Matinée musicale* för dervarande badsällskap. I går Fredag afreste hon derifrån till Marstrand, hvarest hon i morgon Söndag d. 17 dennes äfven gifver en *Matinée musicale*.

— Mill Melander, härstädes känd som lycklig skådespelerska, sedan sistl. vinter, då hon utgjorde en af Anderssonska truppens bästa qvinliga sujetter, debuterade Fredagen d. 8:de dennes på theatern å Kongl. Djurgården i Stockholm uti *Adriennes* rol i "Matmodren i huset," komedi i 2 Akter af *Meles-*

ville och *Carmouche*. "Friskyttan" yttrar härom, att hon "debuterade med rätt god framgång, att döma efter hennes första uppträdande." Derjemnte uppmanar F. henne att hon med omsorg måtte vårda sig om språkets renhet och framför allt undvika Stockholmsdialektens betänkligaste misstag.

— Hrr C. G. Hessler gaf sista representationen i Wisby för denna sejour Tisdagen den 12:te dennes.

— Elfforska truppen ger representationer i Döderhultsvik och ämnar sig derifrån till Borgholm.

— Mindre Theaterns i Stockholm Skådespelarepersonal kommer under loppet af September och en del af Oktober månader innevarande år, att gifva en serie af 16 dramatiska representationer i Norrköping. Till 10 af dessa erbjudes abonnement,

— Musikalisk-Dramatisk Soirée. Nästkommande Onsdag d. 20 dennes erbjudes Götheborgs musikalskande publik en stor konstnjutning, af en Musikalisk-Dramatisk Soirée som, med biträde af hrr amatörer och mindre theaterns i Stockholm dramatiska artister, gifves af och till förmån för nämnde theaters härvärande lilla men utmärkta orkester-personal, å stora theatern härstädes. Soiréens innehåll är följande: 1:o Mimisk-Plastisk föreställning i 3:ne förändringar. 2:o Deklamation af hr *Torsslow*. 3:o "Krigslist inom Familjen", komedi i 2 Akter, samt imellan styckena Solos för Violin, Flöjt, Cornet å Piston och Tenorbasun, samt folkvisor satta för mansröster.

Hvarjehanda.

— Två själar i en kropp. *C. M. v. Weber* sade en gång: "Jag tror nästan som Plato, att menniskan, eller åtminstone jag, har två själar, af hvilka den ena är skapad för musik, den andra för lifvet i allmänhet; ty jag kan ganska bekvämt tala sammanhängande om helt andra föremål medan jag aldeles uppfyllt af mitt objekt, bildar och komponerar tonidéer. Jag måste dock tillstå att det kostar på mig, och att jag derunder befinner mig lik en magnetiserad, hvars mun talar om saker, om hvilka han ingenting känner och hvarpå han alls icke tänker."

— Sällsynheter. Vid auktionen efter grefve Harrington för omkring 3 veckor sedan i London såldes en mängd sällsynheter: inlagda och utskurna saker, såsom kommoder från 800 till 5000 R:dr r:gs. ett praktfullt inlagdt bord från Dogepalatset 1800 R:dr; venetianska stolar från 400 till 800 R:dr stycket; ett par svarta marmorbyster af en afrikansk furste och furstinna å 2200 R:dr; en dyrbar samling af italienska bronzer och orientaliska saker; en otalig mängd snusdosor, af hvilka många betaltes med flere hundra R:dr, och slutligen 4000 skålp. gammalt förträffligt snus, som betaltes med 8 till 48 R:dr r:gs pr skålp.